

Ebola birusaren sukarrak hemorragikoaren agerraldiari buruzko informazio gehiago.

Ebola birusak eragindako gaixotasunaren agerraldia Mendebaldeko Afrikako lau herrialdetan biltzen da: Guinea Konakry, Liberia, Sierra Leona eta Lagos (Nigeria). Gaixotasun hori Ebola birusaren zepetako baten infekzioak eragiten du (Zairen, Sudanen, Bundibugyo edo Tai basoko birusa). Ebola birusak Afrikako hainbat herrialdetan daude. Ebola birusa 1976an topatu zuten, Ebola ibaitik gertu, egungo Kongoko Errepublika Demokratikoan. Harrezkero, Afrikako hainbat herrialdetan agertu da Ebola birusak eragindako gaixotasuna.

1. Zer da Ebola birusak eragindako gaixotasuna?

Ebola birusak eragindako gaixotasuna larria da, maiz hilgarria, eta baliteke hilkortasun-tasa % 90ekoa izatea ere. Gaixotasun honek pertsoneri eta gizaki ez diren primatee ere eragiten die (tximuak, gorilak eta txinpantzeak).

Gaixotasunaren sintomak birusa izan eta bi egunetik 21 egun bitartera ager daitezke. Baliteke bat-batean agertzea: sukarra, buruko mina, artikulazioetako zein giharretako mina, ahulezia, beherakoa, goragalea, tripako mina, apetitu eza eta odola botatzea.

2. Zein dira Ebola birusak eragindako gaixotasunaren zantzuak eta sintomak?

Ebola gaixotasunaren zantzu eta sintoma nagusiak hauek dira: sukarrak altua (38,6 °C edo gehiago) eta buruko mina handia, giharretako mina, gonbitoak, beherakoa, tripako mina, odola edota ustez arrazoi gabeko ubelduak. Gaixotasunaren sintomak birusarekin kontaktua izan eta bi egunetik 21 egun bitartera ager daitezke, baina ohikoena 8 eta 10 egun bitartean izatea da.

3. Nola transmititzen da Ebola birusa?

Sintomarik ez daukaten pertsonak ez dute transmititzen gaixotasuna.

Ebola birusa zuzeneko kontaktu bidez transmititzen da (zauritutako edota irekitako azaletik, edota muki-mintzetatik), baita infektatutako eta gaixotasun-sintomadun pertsona baten odolatik edota gorputz-fluidoetatik ere. Halaber, infektatutako jariakinekin kutsatutako objektuetatik ere kutsa daiteke (arropa, xiringak, orratzak, eta abar).

Gorputzeko fluidoekin barruan sartzen da semena, gaixoa sendatu eta hurrengo zazpi asteetan ere infektatzeko arriskua baitago. Hori dela eta, denbora tarte horretan saihestu egin behar da sexu-harremana.

Era berean, tximu, basoko antilope, saguzar eta tankerako animalia basatiekin harreman zuzena izatetik ere hartu daiteke gaitza, berdin du bizirik edota hilda dauden. Era berean, gutxi egindako haien haragitik ere bai. Ebola birusa ez da uretatik edota airetik transmititzen.

4. Zein da kutsatzeko arriskua?

Mendebaldeko Afrikako uneko agerraldian, kaltetutako herrialdeetan, honako hauek dute kutsatzeko arriskurik handiena: osasun-langileek, Ebola birusaren gaixotasuna dutenekin edo gaitz horregatik hil direnen gorpuekin (ehorzte-zeremonietan) harreman zuzena izan duten senide eta pertsonak eta agerraldiak kutsatutako tokietan hildako animaliekin kontaktuan egon diren ehiztariek.

Mendebaldeko Afrikako Ebola birusak eragindako gaixotasunaren uneko agerraldiari lotuta, Euskadiko herritarrek duten arriskua oso txikia da.

Gure osasun-sistema prestatuta dago kaltetutako herrietatik datozen Ebola birusak eragindako gaixotasuna duten pazienteak garaiz atzemateko eta beharrezko kontrol-neurriak aplikatzeko, hain zuzen ere, Ebola birusak eragindako gaixotasunari aurre egiteko jarduketa-protokoloan jasotakoak.

Kaltetutako eremuetan bizi direnek edo hara doazenean ere kutsatzeko oso arrisku txikia dute. Kaltetutako eremuetan areagotu egin da kutsatutako pertsonen kopurua, transmisio komunitarioarengatik, kaltetutako herrialdeetako landa-inguruetako nahiz hiriburuetakoa (Freetown, Konakry, Monrovia eta Lagos) transmisioa barne; nolahi ere, kutsatzeko arriskua oso txikia da oraindik ere, betiere, hurrengo gomendioak jarraitzen badira:

- Oinarrizko higie-arauak jarraitzea (eskuak maiz garbitzea xaboi edo antiseptikoarekin) eta Ebola birusarekin kutsatuta dagoen norbaiten edo gorpu baten odol, organo edo bestelako gorputz-jariakinik zuzenean ez ukitzea, ez eta jariakin horiek kutsatu dituzten objekturik eta kutsatutako eremuetatik datozen kutsatutako animaliarik edo horien gorpurik ere.

5. Zer neurri ari da hartzen Eusko Jaurlaritzako Osasun Saila?

Eusko Jaurlaritzako Osasun Sailak, Osasun Ministerioarekin eta gainerako autonomia-erkidegoekin lankidetzan, Ebola birusak eragindako gaixotasunaren aurkako protokolo bat abiarazi du, kasuak garaiz atzeman eta diagnostikatzeko eta kontrol-neurri egokiak berehala hartzeko. Une honetara arte, Euskadin atzemandako kasu susmagarri guztiak negatiboak izan dira.

6. Mugatu/debekatu al da nazioarteko bidaiarik edo merkataritarik?

Osasunaren Mundu Erakundeak berriaz adierazi zuen ez dela oro har nazioarteko bidaiarik edo merkataritarik mugatu behar (*Mendebaldeko Afrikan Ebola birusak eragindako gaixotasunaren agerraldia Nazioarteko Garrantziko Osasun Publikoko Larrialditzat jotzea*).

7. Ba al da gaixotasuna transmititzeko arriskua duen elikagai motarik, Europar Batasunean sar daitekeenik?

Ebola birusak eragindako gaixotasuna ez da elikagaien bidez transmititzen. Nolanahi ere, zenbait animalien haragiak transmisio-arriskua izan dezake, batik bat ehizako haragi freskoak (tximuak, txinpantzeak, antilopeak eta saguzarrak).

Europar Batasunean ez dago debekatuta kutsatutako guneko herrialdeetatik datozen haragia edo haragiarekin egindako produktuak inportatzea.

8. Ekipajeak eta/edo merkantziak manipulatzeko arriskuan al daude?

Ekipajeak edo merkantziak manipulatzeko arriskuen oso arrisku txikia dute, zeinu kliniko larriak dituzten eta kutsatuta egon daitezkeen pazienteak osasun-zentroetan ospitaleratuta egoten baitira.

Dena dela, sintomaren bat duten pertsonen ezin dute nazioarteko ezin garraio bidetan sartu, kutsatutako eremuetako nazioarteko irteera-kontrolen bidez.

9. Kaltetutako herrialde edo eremuetara doazen turistak edo lan-bidaiariak arriskuan al daude?

Kaltetutako eremuetara doazen turistek edo bestelako bidaiariek Ebola birusarekin kutsatzeko eta bueltatzerakoan gaixotasuna garatzeko oso arrisku txikia dute, are eta jakinarazitako kasuak izan dituzten tokiak bisitatzeko badituzte ere.

Birus hau transmititzeko kontaktu zuzena egon behar du kutsatutako edo hildako pertsonen edo animalien odol, sekrezio, organo edo bestelako jariakinekin, eta horiek guztiak nekez gertatuko zaizkio bidaiari normal bati.

10. Zer arrisku dute kaltetutako herrialde edo eremuetan dauden lagun eta senideak bisitatzeko dituzten bidaiariek?

Kaltetutako herrialdeetan dauden lagun eta senideak bisitatzeko dituzten bidaiariek oso arrisku txikia dute, baldin eta Ebola birusarekin kutsatutako pertsona edo animalia gaixo edo hildako batekin edo bere gorputz-jariakinekin kontaktu fisiko zuzenik ez badute.

Halakorik gertatuz gero, osasun-agintariei jakinarazi behar zaie, eraginpean egon diren berresteko eta gero hedatzea saihesteko.

11. Zer prozedura erabiliko litzateke kaltetutako herrialde edo eremu batetik etorritako pertsona batek sintomarik izango balu bueltako bidaiari (hegazkinean edo bestelako garraio bide batean)?

Halako kasu batean, Osasun Ministerioiko Kanpo Osasuneko Zerbitzuek mediku-ebaluazio bat egingo diote, isolatu egingo dute eta mediku-laguntza emango diote, beharrezkoa izango balitz.

Bidaia-kideen arteko arriskua oso txikia bada ere, halako kasu batean, eta beharrezkoa izango balitz, Kanpo Osasuneko Zerbitzuek kontaktuei jarraipena egitea gomendatuko lukete.

12. Osasuneko langileak, boluntarioak edo borondatezko langileak arriskuan al daude?

Kaltetutako eremuetako osasuneko langileek eta boluntario edo borondatezko langileek arrisku txikia edo oso txikia dute, baldin eta babes-ekipamendu egokiak behar bezala erabiltzen badituzte.

13. Zer neurri hartu behar dute kaltetutako herrialde edo eremuetara doazen bidaiariek edo bertan bizi direnek?

Kaltetutako eremuetara doazen bidaiariek edo bertan bizi direnek kutsatzeko gutxi-gutxienerako arriskua izango dute, baldin eta honako neurri hauek hartzen badituzte:

- Ebola birusarekin kutsatutako pertsona edo gorpu baten odol edo gorputz-jariakinekin kontakturik ez izatea.
- Animalia basatirik, bizirik edo hilik daudenik, edo beren haragi gordin edo gutxi egindakorik ez ukitzea.
- Gaixo dauden gizonekin edo Ebola birusak eragindako gaixotasuna izan eta osatu direnekin sexu-harremanik ez izatea 7 astez gutxienez.
- Gaixo dagoen edo susmagarria den pertsona baten odol edo gorputz-jariakinekin kutsatu den objekturik (txertoa, arropak, eta abar) ez ukitzea.

14. Zer egin behar dut kaltetutako eremu edo herrialde batetik banator eta gaixotasunaren sintomarik badut?

Kaltetutako eremuetatik bueltatzen diren bidaiariek, gaixotasun infekziosoaren sintomarik baldin badute, 112 telefono-zenbakira deitu behar dute, eta sintomatologiaren eta bidaiaren berri eman. Hauek izan daitezke sintomak: 38 °C-tik gorako sukarra eta muskuluetako mina, buruko mina, eztarriko mina, gonbitoak, beherakoa edo hemorragia, itzuli eta hurrengo 21 egunetan.